

УДК: 327.2

Ірина Гринюк

РОЛЬ КОРДОНУ В ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ СТОСУНКАХ

. В статті розглянуто основні підходи до окреслення кордону та прикордонних регіонів на основі аналізу наукових праць провідних закордонних науковців. Охарактеризовано основні законодавчі акти, регулюючі функціонування польсько-українського кордону, та основні етапи регулювання українсько-польського транскордонного співробітництва. Проведено аналіз проблеми функціонування пунктів пропуску на польсько-українському кордоні, а також перспективи розвитку та співпраці у цьому напрямку.

Ключові слова: кордон, польсько-український кордон, пункт пропуску, прикордонний регіон, транскордонний регіон.

Актуальність дослідження. Відповідно до Європейської хартії прикордонних та транскордонних регіонів [1], кордони між країнами є «шрамами історії», які ділять, створюють конфлікти, розділяють на етнічному та культурному, економічному та сімейному рівнях, створюючи тим самим непотрібні бар'єри [2].

Однією з головних перешкод у польсько-українських відносинах є регульований кордон між державами, що спричиняє бюрократичні перешкоди для експортно-імпортних операцій та руху населення.

Аналіз опрацювання проблеми. Наука про кордони (бордерологія, англ. Borderology, Borderlands Studies) активно почала розвиватися у другій половині ХХ ст. значна увага дослідників цього напрямку зосереджувала свою увагу на кордонах на європейському континенті, котрі повстали після II Світової війни. Значний внесок у розробку теорій та концепцій функціонування та ролі кордонів у відносинах між країнами-сусідами зробили такі науковці, як Дж. Андерсон, Л. Антонович, Дж. Барбаг, Е. Берг, Х. фон Гоутум, С. Довзбаш, М. Лешняк-Йоганн, Л. О'Доуд, С. Оток та А. Рачик. Підходами до класифікації кордонів, заснованих на типах країн та прикордонних регіонів, прилягаючих до лінії кордону, займалися такі відомі вчені як Б. Гупер, О. Дж. Мартінез та Р. Ратті. Визначенням функцій кордону у своїх дослідженнях займалися Г. Балавайдер, К. Геффнер, С. М. Грохальські, В. Каліта, Т. Коморніцкі, В. Леймгрубер, А. Тжчеліньска-Полюс і Р. Хартшорн.

Питання, пов'язані з функціонуванням польсько-українського кордону, в своїх працях досліджують такі науковці як Б. Кавалко, О. Кашуба, Л. Ковач, А. Міщук, Ю. Савицький, Б. Сурмач, О. Харуцька. Найбільш значний внесок у розвиток даної проблеми зробили науковці Університету Марі Склодовської-Кюрі в Любліні.

Дослідження суті кордону. Отож, що таке державний кордон насправді? Автори праці «Взаємовідносини щодо співробітництва та конкуренції у польсько-німецькому транскордонному регіоні», пишучи про суть поняття кордону, вказують, що значення категорії «кордон» дуже широке, як у повсякденній мові, так і в науковій. Кордон найчастіше розуміється як лінія, що відокремлює «щось від чогось» або позначає кінець «чогось» (і одночасно початок «чогось іншого») [3].

Вікіпедія, як українською, так і польською мовами дає подібні визначення державного кордону. Польськомовний веб-сайт визначає державний кордон як «вертикальну поверхню, що проходить через прикордонну лінію, яка відокремлює територію, підземний та повітряний простір однієї країни від інших країн або нічийних зон» [4]. В той час україномовна визначає як „лінія і вертикальна поверхня, що

проходить по цій лінії, які визначають межі території держави – суші, вод, надр, повітряного простору”, так як записано в Законі України «Про державний кордон України», а також як «політичну й економічну межу, лімітовану державним ладом, національною відособленістю, митним контролем, правилами зовнішньої торгівлі та іншими критеріями» [5]. Кордон має визначення і в польському законодавстві – його визначення наводиться в Акті про охорону державного кордону РП: «державний кордон – це вертикальна поверхня, що перетинає прикордонну лінію, відокремлюючи територію Польської держави від територій інших держав та від відкритого моря. Державний кордон також розмежовує повітряний простір, воду та надра землі» [6]. Ці дефініції відповідають міжнародному законодавству і використовуються науковцями.

У вузькому розумінні кордон – це лінія, а державний кордон – це лінія, що визначає межу територіального суверенітету окремих держав та неприпустимість на цій території повноважень та прав іншої держави. За С. Отоком кордон відокремлює територію однієї країни від іншої або від областей, які не підпадають під чийсь суверенітет [7]. На думку Дж. Барбага державний кордон це лінія стику двох суверенних держав, котра їх одночасно і розділяє [8]. Л. Антонович пише, що державний кордон *sensu stricto* це лінія, що відділяє територію однієї країни від інших країн, залежних територій та моря. Державний кордон *sensu largo* це площина, перпендикулярна до лінії кордону [9].

З огляду на дуалістичну природу кордону як бар'єру, котрий ділить, і зони контакту суспільств і культур, що їх об'єднує, Р. Ратті [10, 11] сформулював три типи кордону, котрі мають вплив на розвиток цілих районів, розташованих у зоні прикордонного впливу:

- кордон як перешкода (англ. *border as a barrier*) – кордон як лінія поділу, що призводить до периферійності прикордонних районів по відношенню до решти країни;
- кордон як фільтр (англ. *border as a filter*) – селективний характер кордону в процесах розвитку прикордонних регіонів: значна роль різних обмежень, що виникають внаслідок відмінностей законодавчих норм країн, наприклад, щодо потоку робочої сили через кордон, мають велике значення;
- відкритий кордон (англ. *open border*) – перевага зв'язків у межах прикордоння по відношенню до стосунків з керівним центром країн, основним припущенням є економічний, політичний та культурний розвиток прикордонних районів обох сусідніх країн, а не лише однієї з них, наголошується зміна підходу від економіки кордону до транскордонної економіки [3].

Кордон також трактується як просторовий бар'єр, що обмежує потік людей і товарів. Таке трактування виражається через аспект контролю за його перетинанням та юридичний аспект, що стосується сфери дії законодавства країн [12].

Відповідно до такого трактування О. Дж. Мартінез [13] сформулював три типи кордону:

- відкритий – проходить між зінтегрованими та тими, що інтегруються прикордонними регіонами (напр. в межах так званої Старої Європи);
- співіснуючий або інтегральний (напр. кордони між новими країнами ЄС (до умови Шенген) та зовнішній кордон ЄС);
- закритий – є непроникними бар'єрами (напр. кордон Північної Кореї) [14].

Б. Гупер [15] в залежності від типу кордону на території Європи виділив наступні режими кордону:

- відсутній кордон (англ. *absent border*) – кордони між старими країнами-

членами ЄС, де були зняті формальні бар'єри та форми контролю, люди вільно переміщуються і кордони практично не помітні в просторі;

- прикордоння (англ. *the march*) – кордони між «старим» ЄС та територіями, що залишаються поза межами ЄС, охоплюють країни Центральної та Східної Європи, включаючи Польщу, це перехідна зона, формуюча буфер між ядром ЄС та країнами, що не входять до Союзу;
- зовнішній кордон (англ. *limes*) – визначає сферу ЄС та відокремлює її від країн, які залишаються поза ним і не мають зараз перспектив приєднання, на практиці це формує лінію впливу ЄС та Росії [14].

Як видно з аналізу вищезазначених наукових праць, в основному можна виокремити три типи кордону: умовний кордон, який не створює бар'єрів, кордон, що перешкоджає співпраці держав, та інтегральний кордон, що дозволяє співпрацювати з бюрократичними перешкодами.

У літературі існують різні підходи до визначення функцій кордону, засновані як на бар'єрах, так і на користях. На думку В. Леймгрубера, кордон має три типи функцій: політичну, функціонально-економічну, психологічну [16]. Т. Коморніцкі також наводить три функції: військову (бар'єр для зовнішньої військової агресії), економічну (бар'єр для вільного переміщення товарів), соціальну (бар'єр для вільного переміщення людей) [17]. З точки зору переваг В. Каліта виділяє такі функції кордону: політичну, економічну, екологічну [18]. К. Геффнер визначає роль кордону у формі формально-правової, економічної, соціальної та культурної сфери [19]. Залежно від співвідношення курсу інвестицій, Р. Хартшорн ділить кордони на антецедентні (первинні стосовно розвитку) та субсеквентні (штучно визначені в процесі розвитку) [20].

Г. Балавайдер [21, 22], С. М. Грохальські [23] та А. Тжчеліньска-Полюс [24] в своїх працях наводять більше різних функцій:

- політично-правова – визначення суверенітету держав і пов'язаної з ним юрисдикції;
- історична – позначає зміни на території держави, що відбувалися в різні періоди, пов'язані з історією державності;
- культурна – культурне різноманіття, також почуття релігійної чи соціальної приналежності;
- стратегічна – позначення економічних та військових союзів;
- ідеологічна – розділення держав, що представляють різні ідеології;
- обмежувальна – міра периферійності, коли більш високий ступінь закриття кордонів спричиняє розділення прикордонних регіонів;
- законодавча – застосування конкретного внутрішнього права країни в умовах посилення інтеграції;
- контакту – з'єднання прикордонної території та її громад шляхом подолання обмежень традиційної ролі кордону як бар'єру [14].

Кордони не слід розглядати як щось уявне чи непереможний бар'єр. Як зазначив в інтерв'ю газеті «Голос України» Голова Державної прикордонної служби України Віктор Назаренко, кордон є «живим організмом зі своїми проблемами та особливостями» [25]. Прикордонні регіони мають важливий вплив на кордони. Автори Дж. Андерсон та Л. О'Донн відзначають, що «кожен державний кордон, кожен прикордонний регіон є унікальним» [26]. Тому кожен ділянку кордону між двома країнами слід розглядати окремо.

Е. Берг і Х. фон Гоутум зазначають, що Європейська Політика Сусідства суперечить положенням Маастрихтського та Шенгенського договорів. Так, як перший з

них скасував внутрішні кордони і передбачав створення вільного ринку, другий передбачав герметизацію зовнішнього кордону [27], що, звичайно, ускладнює процес транскордонного співробітництва. Цей показує, що польські дослідники мають набагато більше знань та глибше розуміння і розкриття універсальної природи кордону як соціального явища.

Характеристика польсько-українського кордону. Кордон між Польщею та Україною має багатовекторний характер:

- кордон між двома незалежними суверенними державами;
- зовнішній кордон Європейського Союзу;
- кордон, який розділяє історично-етнічний регіон між двома країнами;
- коридор, що з'єднує країни ЄС та країни, що не є його членами, у сфері перевезення вантажів та переміщення людей, переважно з територій колишнього Радянського Союзу;
- механізм регулювання економічного співробітництва з суб'єктами інших країн;
- формування певного образу та знань про державу іншими державами.

Українсько-польська транскордонна співпраця розпочалася після підписання в Томашові Любельському 18 грудня 1991 р. Угоди про співпрацю між польськими прикордонними регіонами та регіонами України, метою якої було розвивати багатогранну співпрацю між прикордонними регіонами Польщі та України. З польської сторони цю угоду підписали чотири воєводства: Холмське, Замойське, Перемишльське та Кросненське, а з української сторони – дві області: Волинська та Львівська. Тоді була створена польсько-українська змішана комісія з питань транскордонного співробітництва. Мета комісії – проаналізувати нормативно-правові документи, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання, а також покращити телекомунікаційні зв'язки та прикордонний рух [28].

Озираючись в минуле, польсько-український кордон був визначений Договором між Україною і Республікою Польщею про добросусідство, дружні відносини і співробітництво [29] та регулюється Угодою між Урядом України і Урядом Республіки Польщі про пункти пропуску через державний кордон [30], підписаною 18 травня 1992 р. В цей день була підписана і Угода про переміщення та в'їзд людей через загальний державний кордон.

Наступним етапом у процесі правового регулювання українсько-польського транскордонного співробітництва було підписання 24 травня 1993 р. Угоди між Урядом Республіки Польща та Урядом України про міжрегіональне співробітництво [31], в якій обидві країни висловили готовність підтримати та повністю сприяти економічному прогресу та соціальному регіональному розвитку, особливо в прикордонних районах. Основними напрямками економічного співробітництва були будівництво та благоустрій територій, транспорту, комунальних послуг, промисловості, торгівлі та сільського господарства. Для реалізації цієї Угоди обласним державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування надано право укладати договори з цих питань, зокрема договори, що стосуються поставок чи послуг, а також фінансувати спільні підприємства [32].

На підставі п. 6 Порозуміння була створена українсько-польська міжурядова координаційна рада з питань міжрегіонального співробітництва (*MRKWM*), яка складається з двох рівних державних частин – української та польської. Головування у раді відбувається між сторонами. Загалом до 2019 року було проведено до 15 засідань цієї ради. У структурі *MRKWM* було створено п'ять комітетів: Комітет з прикордонних переходів та інфраструктури, Комітет з питань просторового планування, Комітет з

гуманітарних питань (призупинення дії 25 березня 2009 р.), Комітет з питань транскордонного співробітництва (призупинення дії 25 березня 2009 р.), Комітет з питань міжрегіонального співробітництва (призупинення дії 25 березня 2009 р.). З трьох комітетів, які припинили свою діяльність, був створений один – Комітет з питань транскордонного співробітництва [33].

Дивлячись на проблему загалом, кордон має важливий вплив на функціонування кожної країни. Для Польщі цей вплив вже не настільки помітний і важливий завдяки Шенгенській угоді. Проте, частина кордону з країнами, які не є членами ЄС, набуває важливого значення. Для України кордон є дуже важливим: його непрохідність та недоторканність – запорука незалежності, суверенітету та безпеки країни. Проблема з Росією підтверджує важливість ролі кордону для внутрішньої та зовнішньої політики України.

Під час зустрічі у Варшаві експертів з Польщі та України, які кілька місяців працювали над спільним документом «Пріоритетне партнерство. Спільне бачення польсько-українських відносин», експерт Катажина Пелчинська-Наленч наголосила на пекучій проблемі польсько-українського кордону, яка повинна бути пріоритетною у відносинах між двома країнами. «Питання кордону визнають якоюсь другорядною темою, а це центральна тема, це те, що між нами, щось, що де-факто відділяє Євросоюз від найбільшого сусіда. Цей кордон є анахронізмом, бо замість того, щоб бути сучасною лінією перетину, він є місцем, яке передусім служить прикордонній торгівлі. Це патологія. І це потрібно змінити» [57]. Експерти також вважають ситуацію між країнами в той час «стратегічним маразмом» через погіршення як політичних, так і соціальних відносин по обидві сторони зовнішнього кордону ЄС.

Говорячи про український кордон, хочемо зазначити, що 19 з 25 областей України є прикордонними, у тому числі 4 лише біля моря. Загальна довжина українського кордону становить близько 5 640,3 км. Україна межує з сімома країнами: Польщею, Білоруссю, Росією, Молдовою, Румунією, Угорщиною та Словаччиною. Площа прикордонних областей охоплює майже 77% всієї території країни.

Україна, будучи пострадянською державою, має проблеми з демаркацією своїх кордонів з іншими пострадянськими державами. Під час дослідження встановлено декілька варіацій довжини українського кордону.

Розбіжності в основному з країнами пострадянського простору. Такі розбіжності рідкісні для країн-членів ЄС.

Як видно з таблиці 1, найменша розбіжність із Словаччиною, але і довжина кордону – найменша. Кордон з Угорщиною найчастіше оцінюється в 136,7 км. Існує розбіжність у довжині польсько-українського кордону. Найпоширенішими є дані 535 км і 542 км, але дві сторони найчастіше використовують цифру 535 км. Розбіжність з Румунією невелика – близько 13 км, лише проект «Європа без бар'єрів» дає довжину 580,8 км. Говорячи про пострадянські країни, то ситуація є аналогічною. На кордоні з Молдовою, в залежності від джерела, «зникають» 20 км, з Білоруссю найчастіше розбіжність у 27 км. Довжина кордону з Росією оцінюється з різницею близько 351 км. З огляду на проблему з Росією після 2014 р., розуміємо, що розмежування кордонів є важливим і потребує невідкладної уваги.

Таблиця 1. Довжина кордону України з країнами-сусідами, км

Країна-сусід України	Дані з Вікіпедії			Європа без бар'єрів [34]	Інші джерела
	англ. [35]	укр. [36]	рос. [37]		
1	2	3	4	5	6
Білорусь	975,2	1 111	1 084	1 084,2	1 111
Молдова	1 222	1 202	1 222	1 222	1 202

Країна-сусід України	Дані з Вікіпедії			Європа без бар'єрів [34]	Інші джерела
	англ. [35]	укр. [36]	рос. [37]		
1	2	3	4	5	6
Польща	542,39	535	542	542,39	535 [38]
Росія	2 063	1 944	2 295	1 974,05	1 944
Румунія	613,8	601	614	580,8	613,8
Словаччина	97,85	97	98	97,852	97,8
Угорщина	136,7	128	137	136,7	136,7 / 103 [39]

Джерело: сформовано автором

Польща має подібну до України ситуацію: 11 з 16 воєводств є прикордонними. Загальна довжина польського кордону становить 3 511 км. Польща теж межує з сімома країнами: Чехією (796 км), Словаччиною – (541 км), Україною – (535 км), Німеччиною – (467 км), Білоруссю – (418 км), Росією – (210 км), Литвою – (104 км) та морем – 440 км [38].

Державний кордон між Польщею та Україною становить 535 км, в т. ч. відрізок, що проходить Бугом становить близько 185 км [38]:

- з польської сторони воєводства: Любельське (296 км) і Підкарпатське (239 км) [40] – дані Польщі;
- з української сторони області: Волинська (244 км), Львівська (258 км [41]) і Закарпатська (33 км [42]) – дані України.

Волинська область межує тільки з воєводством Любельським (близько 244 км), Львівська область межує з воєводствами Любельським (близько 52 км) і Підкарпатським (близько 206 км), Закарпатська область – з воєводством Підкарпатським (близько 33 км).

На тлі інших країн для Польщі кордон з Україною є третім за довжиною (на 7 країн-сусідів), а для України довжина кордону з Польщею стоїть на 5 місці (на 7 країн-сусідів) [44].

На кордоні функціонують 14 пунктів пропуску: 8 автомобільних і 6 залізничних (таблиця 2).

Таблиця 2. Пункти пропуску між Польщею та Україною

№	Пункт пропуску	Позначення
1	2	3
1	Краковець – Корчова Korczowa – Krakowiec	LV PDK C
2	Шегині – Медика Medyka – Szeginie	LV PDK C
3	Смільниця – Кросьценко Krościenko – Smolnica	LV PDK C
4	Грушів – Будомнеж Budomierz – Hruszów	LV PDK C
5	Хирів – Кросьценко Krościenko – Chyrów	LV PDK T
6	Мостиська – Перемишль Przemyśl – Mościska	LV PDK C
7	Угринів – Долгобичув Dołhobyczów – Uhrynów	LV LUB C
8	Рава-Руська – Хребенне Hrebennie – Rawa Ruska	LV LUB C T
9	Рава-Руська – Верхрата Werchrata – Rawa Ruska	LV LUB T
10	Устилуг – Зосін Zosin – Uściług	VL LUB C
11	Володимир-Волинський – Грубешів Hrubieszów – Włodzimierz Wołyński	VL LUB T
12	Ягодин – Дорохуськ Dorohusk – Jagodzin	VL LUB C T

LV – Львівська область

VL – Волинська область

PDK – Підкарпатське воєводство

LUB – Люблінське воєводство

C – автомобільні пункти (car)

T – залізничні пункти (train)

Джерело: сформовано автором на основі [45]

Важливим є те, що в Закарпатській області немає жодного пропускного пункту з Польщею. Це спричинено тим, що Закарпатська область межує з Польщею на невеликій ділянці кордону, головним чином у гірській місцевості, далі стикуючись з польсько-словацьким кордоном та переходить далі в українсько-словацький кордон.

Закарпатська область межує з чотирма країнами-членами Європейського Союзу: Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Закарпатська область має найбільші кордони з Румунією (приблизно 190 км, загальна довжина 613,8 км, в т. ч. рікою 292,2 км), близько один від одного за довжиною кордон зі Словаччиною (97,852 км, в т. ч. рікою 2,3 км) та Угорщиною (136,7 км, в т. ч. рікою 85,1 км), а найменший – кордон з Польщею (33 км). Таке геополітичне розташування зменшує інтерес держав до формування пропускних пунктів. Переважно громадяни Закарпаття їдуть до Польщі через Словаччину, ще рідше через Львівщину. На Закарпатті, як і в інших частинах Західної України, залишилися польські діаспори. Це підтверджує двосторонню співпрацю між країнами, головним чином у Підкарпатському воєводстві з польської сторони та Закарпатській області України.

Відсутність пунктів пропуску на цьому відрізку кордону перешкоджає розвитку транскордонного співробітництва між Закарпаттям та Підкарпатським воєводством. Для покращення цієї ситуації Закарпатська обласна державна адміністрація ініціювала створення пішохідного пропускного пункту на українсько-польському кордоні в районі Лубня – Волосата. Це питання було узгоджено з польською стороною, і зараз у Міністерстві закордонних справ України проходять консультації щодо підписання міждержавної угоди про відкриття такого переходу [2].

У зв'язку з набуттям чинності у 2013 році Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про створення міжнародного пункту перетину кордону для автомобільного руху Мальховичі – Нижанковичі (Підкарпатське воєводство – Львівська область) на польсько-українському кордоні польська сторона розпочала роботу, спрямовану на розробку вищезгаданого автомобільного пункту пропуску [46]. Будівництво переходу мало розпочатися ще у 2018 р. та закінчитися у 2020 р. [47].

Дня 8 жовтня 2018 р. в залі засідань міської ради в Перемишлі міністр інвестицій та розвитку Адам Гамришак підписав контракт з директором дорожнього управління Підкарпатського воєводства Пьотром Мьонсо про розширення дороги воєводського значення №885 – Перемишль – Германовичі – державний кордон у Мальховичах. «Ми виділимо на цей проект майже 7 мільйонів євро із коштів програми «Польща - Білорусь – Україна»», – зазначив міністр [48].

На жаль, у 2018 році жодних дій з цього приводу не було розпочато. У польському бюджеті на 2019 рік кошти на будівництво даного пункту пропуску не були закладені [49]. Українська сторона також не виділила коштів на цей проект через максимальне фінансування оборони східних кордонів держави. Залучення фінансування для цього проекту планується з коштів програми Польща – Білорусь – Україна 2014-2020 [49]. Для обслуговування нового польсько-українського пункту пропуску у Мальховичах знадобиться 120 офіцерів прикордонної служби, працевлаштування яких вже розпочала польська сторона [50].

Будівництво цього пункту пропуску привабливе для польської сторони. У лютому 2018 р. міністр інфраструктури Польщі Анджей Адамчик після подорожі на вагонетці з Перемишля до прикордонної станції Мальховичі заявив, що Міністерство планує направити 40 мільйонів злотих (приблизно 320 мільйонів гривень) на реконструкцію залізничної лінії Перемишль – Мальховичі. Департамент також підтримує відкриття нового вагонного прикордонного переїзду та залізничного

сполучення Мальховичі – Нижанковичі на кордоні з Україною. «Ми відвідали лінію 102, про яку широко говорять у Перемишлі. Ця лінія надзвичайно цікава. Маршал Кухчінські звернувся до мене, щоб проаналізувати, чи можна її відновити. (...). Я сподіваюсь, що вдасться це зробити не лише до Мальховичі і Нижанковичі, а й також Крошченка та Загуза по всій трасі. Я переконаний, що це має сенс», – сказав Анджей Адамчик, заявивши про допомогу для ініціативи [51]. Цей поїзд вперше приїхав з Польщі в Україну 28 грудня 2016 року. Вагон із Перемишля приніс подарунки для українських дітей, батьки яких загинули під час проведення антитерористичної операції на сході України [52], а поїзд переправив першу групу польських туристів, що оглядали найкоротший маршрут з Перемишля до Українських Карпат [53]. На даний момент цей потяг працює не постійно, а має лише туристичну функцію.

Дуже важливі для зміни обличчя кордону між державами та для розуміння і сприяння транскордонним відносинам є Європейські дні добросусідства. Європейські дні добросусідства представляють низку заходів у різних місцях уздовж польсько-українського кордону та мають різну тему та призначення. Вони організовуються Фондом духовної культури «Прикордоння» у співпраці, з Міністерствами закордонних справ Польщі та України, прикордонників, а також місцевих органів влади. За словами організаторів, головна ідея цього заходу – «змінити обличчя польсько-українського кордону, щоб він став більш привітним для мандрівників» [54].

Як зазначив директор Фонду, д-р о. Стефан Батрух, цей кордон став нашою «спадщиною» після Радянського Союзу та Польської Народної Республіки, який мав на меті «бути щільною, непроникною стіною» [54].

У рамках цих днів проводяться різні заходи: форуми для транскордонної співпраці, спільні українсько-польські богослужіння покликані до порозуміння націй, футбольні матчі, кулінарні пікніки з традиційною кухнею, ярмарки народних промислів, майстер-класи, інтеграційні заходи для дітей та молоді. Усі ці проекти відбуваються безпосередньо на лінії державного кордону, і їх мета - підтримка реалізації ідеї добросусідства, розвиток українсько-польської співпраці та європейської інтеграції, сприяння відкритому та дружньому кордону між Україною та Польщею, а також Європейським Союзом [55].

Щорічно участь у них беруть близько 450-500 осіб з прикордонних територій. Головною тематикою є українсько-польська транскордонна територія: проводяться зустрічі українських та польських студентів, міжнародні зустрічі молоді, проводяться реставраційні роботи кладовищ та ін. Вони охоплюють різні верстви населення та зміцнюють існуючу співпрацю та гарантують появу нового партнерства між владою та органами місцевого самоврядування, соціальними організаціями та бізнес-структурами прикордонних регіонів [56].

Висновки. Сухопутний кордон є невід’ємною складовою в стосунках між країнами-сусідами. Тип кордону залежить від політичної системи країн-сусідів. Кордон між Україною та Республікою Польща є інтегрованим з огляду на демократичний лад в обох країнах. Польсько-український кордон має важливе значення, оскільки він є частиною зовнішнього кордону ЄС. Для України питання кордонів, їх демаркації та регулювання є надзвичайно важливим з огляду на військову агресію з боку Росії. Говорячи про польсько-український кордон, попри його демаркацію та постійно регульований статус, проблемою залишається встановлення його правильної довжини, розвиток прикордонної та транскордонної інфраструктури, зокрема мережі пунктів пропуску на кордоні.

1. Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych: URL: <https://docplayer.pl/7365320-Europejska-karta-regionow-granicznych-i-transgranicznych-nowelizacja.html>(дата звернення: 13.04.19).
2. Osikowicz, Ż. Współpraca transgraniczna Ukrainy i Polski w strukturze stosunków międzynarodowych na przykładzie wybranych euroregionów (zarys i problematyka). Zarządzanie w Kulturze. 2017. Vol. 18, No. 2. C. 237–249.
3. Dołzbłasz, S., Raczyk, A., Leśniak-Johann, M. Relacje współpracy i konkurencji na obszarze pogranicza polsko-niemieckiego: Wrocław: Wydawnictwo Gaskom, 2012. 375с.
4. Granica państwowa: URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Granica_państwowaWikipedia, wolna encyklopedia, (дата звернення: 21.04.19).
5. Державний кордон: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_кордонВікіпедія, (дата звернення: 21.04.19).
6. Ustawa o ochronie granicy państwowej / 1990.
7. Otok, S. Geografia polityczna. Geopolityka, ekopolityka, globalistyka.: Warszawa: PWN, 2007. 222с.
8. Barbag, J. Geografi a polityczna ogólna: Warszawa: PWN, 1987. 155с.
9. Antonowicz, L. Podręcznik prawa międzynarodowego: Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2015. 288с.
10. Ratti, R., Cappellin, R. How Can Existing Barriers and Border Effect Be Overcome? A Theoretical Approach: Regional Network, Border Regions and European Integration. London, Pion Limited London, 1993.
11. Ratti, R. Spatial and Economic Effect of Frontiers. Overview of Traditional and New Approaches and Theories of Border Area Development: Theory and Practice of Transborder Cooperation: / за ред. R. Ratti, S. Reichman. Basel and Frankfurt am Main, Helbing & Lichtenhahn, 1993.
12. Balawajder, G. Ewolucja funkcji granic a przyszłość państwa narodowego: Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / за ред. S. M. Grochalski. Opole, 2010.
13. Martinez, O. J. The dynamics of border interaction. New approaches to border analysis: Global Boundaries: / за ред. C. H. Schofield. London–New York, Routledge, 1994.
14. Sitek, S. Uwarunkowania rozwoju lokalnego na obszarach przygranicznych: Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego., 2016. 236с.
15. Cross Border Governance in the European Union: / за ред. B. Hooper, O. Kramsch. London: Routledge, 2004. 256с.
16. Leimgruber, W. Boundary values and identity: The Geography of Border Landscapes: / за ред. D. Rumley, J. V. Minghi. London–New York, 1991.
17. Komornicki, T. Granica Polski – analiza przenikalności w latach 1990–1996. Geopolitical Studies. 1999. No. 5.
18. Kalita, W., Puchalska, K., Barwińska-Małajowicz, A. Ocena polsko-ukraińskiej wymiany handlowej z uwzględnieniem obszarów transgranicznych: Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja regionów transgranicznych: / за ред. M. G. Woźniak. Rzeszów, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2008.
19. Heffner, K. Granica – rozwój instytucji (definicje, etymologia, typologia): Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / за ред. S. M. Grochalski. op, 2010.
20. Hartshorne, R. Geographic and Political Boundaries in Upper Silesia. Annals of the Association of American Geographers. 1933. Vol. 23, No. 4. C. 195–228.
21. Balawajder, G. Zanik czy nowe funkcje granicy w Unii Europejskiej.: Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / за ред. S. M. Grochalski. Opole, 2010.

22. Balawajder, G. Granica państwa jako kategoria wielowymiarowa. *Pogranicze. Polish Borderlands Studies*. 2013. No. 1. С. 44–56.
23. Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / за ред. S. M. Grochalski. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2010.
24. Trzcielińska-Polus, A. Zmiany funkcji oraz zasięgu granic ugrupowań integracyjnych w Europie (ze szczególnym uwzględnieniem granic Unii Europejskiej): Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / за ред. S. M. Grochalski. Opole, 2010.
25. “Кордон - це живий організм, зі своїми проблемами та особливостями”, - Віктор Назаренко: URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249607449> Кабінет Міністрів України, (дата звернення: 21.04.19).
26. Anderson, J., O’Dowd, L. Borders, border regions and territoriality: contradictory meanings, changing significance. *Regional Studies*. 1999. No. 33(7). С. 593–604.
27. Berg, E., Houtum, H. van. A Border is Not a Border. *Writing and Reading Borders in Space.: Routing the Borders Between Territories, Discourses and Practices:* / за ред. H. Berg, H. van Houtum. London, Aldershot–Ashgate, 2003.
28. Kawałko, B. Charakterystyka polsko-ukraińskiego regionu transgranicznego: Pogranicze polsko-ukraińskie. *Środowisko. Społeczeństwo. Gospodarka.:* / за ред. A. Miszczuk, B. Kawałko. Zamość, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, 2005.
29. Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy / 1992.
30. Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie przejść granicznych / 1992.
31. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Польща про міжрегіональне співробітництво / 1993.
32. Ковач, Л. Українсько-польське транскордонне співробітництво: тенденції та проблеми розвитку. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень. 2007. No. 36. С. 229–239.
33. Pogranicze polsko-ukraińskie. *Środowisko. Społeczeństwo. Gospodarka.:* / за ред. A. Miszczuk, B. Kawałko. Zamość: Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, 2005.
34. Савицький, Ю. Сучасні українсько-польські відносини – це «стратегічний маразм» – експерти: URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28716447.html> Радіо Свобода, (дата звернення: 23.12.19).
35. Протяжність кордонів України / 2018.
36. State Border of Ukraine: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/State_Border_of_Ukraine Wikipedia, (дата звернення: 24.12.19).
37. Державний кордон України: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Державний_кордон_України#CITEREFUkraineВікіпедія, (дата звернення: 24.12.19).
38. Государственная граница Украины: URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Государственная_граница_Украины Википедия, (дата звернення: 24.12.19).
39. Granice Polski: URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Granice_Polski Wikipedia, (дата звернення: 24.12.19).
40. Geography of Hungary: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Hungary Wikipedia, (дата звернення: 24.12.19).

41. Granica polsko-ukraińska : rys historyczny: URL: <http://www.nieznanaukraina.pl/90/granica-rys-historyczny/NieznanaUkraina.pl>, (дата звернення: 12.04.19).
42. Кашуба, О. Оцінка стану транспортної інфраструктури і мережі міжнародних пунктів пропуску України в межах Львівської області. Містобудування та територіальне планування. 2014. С. 200–208.
43. Закарпаття: URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/ЗакарпаттяВікіпедія>, (дата звернення: 12.04.19).
44. Kawałko, B. Wybrane problemy polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej. Barometr Regionalny. 2011. No. nr 2(24). С. 35–60.
45. На кордоні з республікою польща: URL: https://dpsu.gov.ua/ua/na-kordoni-z-respublikoju-polshcha-2018/Державна_прикордонна_служба_України, (дата звернення: 14.05.19).
46. Protokół z XI posiedzenia Polsko-Ukraińskiej Międzyrządowej Rady Koordynacyjnej ds. Współpracy Międzyregionalnej / Jaremzcze: 2013.
47. Przejście graniczne Malhowice-Nizankowice: URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Przejście_graniczne_Malhowice-NizankowiceWikipedia, wolna encyklopedia, (дата звернення: 12.04.19).
48. Rozbudują drogę z Przemyśla do granicy państwa w Malhowicach: URL: https://www.portalprzemyski.pl/rozbuduja-droge-z-przemysla-do-granicy-panstwa-w-malhowicach/Portal_Przemyski, (дата звернення: 12.04.19).
49. Budowa przejścia granicznego Malhowice - Nizankowice miała ruszyć jeszcze w 2018 r. Tak się jednak nie stało: URL: https://www.portalprzemyski.pl/budowa-przejscia-granicznego-malhowice-nizankowice-miala-ruszyc-jeszcze-w-2018-r-tak-sie-jednak-nie-stalo/Portal_Przemyski, (дата звернення: 12.04.19).
50. Potrzebni strażnicy do pracy na nowym przejściu granicznym z Ukrainą w Malhowicach koło Przemyśla: URL: <https://nowiny24.pl/potrzebni-straznicy-do-pracy-na-nowym-przejsciu-granicnym-z-ukraina-w-malhowicach-kolo-przemysla/ar/12905498Nowiny24>, (дата звернення: 12.04.19).
51. Adamczyk: Warto reaktywować linię 102 i przejście Malhowice – Nizankowice: URL: <https://www.rynek-kolejowy.pl/wiadomosci/adamczyk-warto-reaktywowac-linie-102-i-przejscie-malhowice--nizankowice-85863.html>(дата звернення: 12.04.19).
52. На польсько-українському кордоні вперше за 22 роки відновили залізничне сполучення Євроколією: URL: https://zaxid.net/na_polskoukrayinskomu_kordoni_vpershe_za_22_roki_vidnovili_zaliznichne_spoluchennya_yevrokoliyeyu_n1413911ZAXID.NET, (дата звернення: 12.04.19).
53. До Польщі – на дрезині: URL: https://wz.lviv.ua/news/201826-do-polshchi-na-drezyniВисокий_Замок, (дата звернення: 12.04.19).
54. Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa w weekend na granicy z Ukrainą: URL: <https://dzieje.pl/aktualnosci/europejskie-dni-dobrosasiedztwa-w-weekend-na-granicy-z-ukrainadzieje.pl>, (дата звернення: 11.04.19).
55. Antoniuk, N., Papish, N. Współpraca transgraniczna jako czynnik transformacji międzynarodowych. Pogranicze. Polish Borderlands Studies. 2014. Vol. 2, No. 1. С. 61–73.
56. Surmacz, B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie: politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie.: Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2002. 266с.

References

1. Europejska Karta Regionów Granicznych i Transgranicznych: URL: <https://docplayer.pl/7365320-Europejska-karta-regionow-granicznych-i-transgranicznych-nowelizacja.html>(data zvernennia: 13.04.19).

2. Osikowicz, Ż. Współpraca transgraniczna Ukrainy i Polski w strukturze stosunków międzynarodowych na przykładzie wybranych euroregionów (zarys i problematyka). Zarządzanie w Kulturze. 2017. Vol. 18, No. 2. C. 237–249.
3. Dołzbłasz, S., Raczyk, A., Leśniak-Johann, M. Relacje współpracy i konkurencji na obszarze pogranicza polsko-niemieckiego: Wrocław: Wydawnictwo Gaskom, 2012. 375c.
4. Granica państwowa: URL: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Granica_państwowa](https://pl.wikipedia.org/wiki/Granica_pa%C5%82stwowa)Wikipedia, wolna encyklopedia, (data zwrócenia: 21.04.19).
5. Derzhavnyi kordon: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Derzhavnyi_kordonWikipediia, (data zwrócenia: 21.04.19).
6. Ustawa o ochronie granicy państwowej / 1990.
7. Otok, S. Geografia polityczna. Geopolityka, ekopolityka, globalistyka.: Warszawa: PWN, 2007. 222c.
8. Barbag, J. Geografia polityczna ogólna: Warszawa: PWN, 1987. 155c.
9. Antonowicz, L. Podręcznik prawa międzynarodowego: Warszawa: Wolters Kluwer Polska, 2015. 288c.
10. Ratti, R., Cappellin, R. How Can Existing Barriers and Border Effect Be Overcome? A Theoretical Approach: Regional Network, Border Regions and European Integration. London, Pion Limited London, 1993.
11. Ratti, R. Spatial and Economic Effect of Frontiers. Overview of Traditional and New Approaches and Theories of Border Area Development: Theory and Practice of Transborder Cooperation: / za red. R. Ratti, S. Reichman. Basel and Frankfurt am Main, Helbing & Lichtenhahn, 1993.
12. Balawajder, G. Ewolucja funkcji granic a przyszłość państwa narodowego: Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / za red. S. M. Grochalski. Opole, 2010.
13. Martinez, O. J. The dynamics of border interaction. New approaches to border analysis: Global Boundaries: / za red. C. H. Schofield. London–New York, Routledge, 1994.
14. Sitek, S. Uwarunkowania rozwoju lokalnego na obszarach przygranicznych: Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego., 2016. 236c.
15. Cross Border Governance in the European Union: / za red. B. Hooper, O. Kramsch. London: Routledge, 2004. 256c.
16. Leimgruber, W. Boundary values and identity: The Geography of Border Landscapes: / za red. D. Rumley, J. V. Minghi. London–New York, 1991.
17. Komornicki, T. Granica Polski – analiza przenikalności w latach 1990–1996. Geopolitical Studies. 1999. No. 5.
18. Kalita, W., Puchalska, K., Barwińska-Małajowicz, A. Ocena polsko-ukraińskiej wymiany handlowej z uwzględnieniem obszarów transgranicznych: Spójność społeczno-ekonomiczna a modernizacja regionów transgranicznych: / za red. M. G. Woźniak. Rzeszów, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2008.
19. Heffner, K. Granica – rozwój instytucji (definicje, etymologia, typologia): Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / za red. S. M. Grochalski. op, 2010.
20. Hartshorne, R. Geographic and Political Boundaries in Upper Silesia. Annals of the Association of American Geographers. 1933. Vol. 23, No. 4. C. 195–228.
21. Balawajder, G. Zanik czy nowe funkcje granicy w Unii Europejskiej.: Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / za red. S. M. Grochalski. Opole, 2010.
22. Balawajder, G. Granica państwa jako kategoria wielowymiarowa. Pogranicze. Polish Borderlands Studies. 2013. No. 1. C. 44–56.
23. Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / za red. S. M. Grochalski. Opole: Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2010.
24. Trzecińska-Polus, A. Zmiany funkcji oraz zasięgu granic ugrupowań integracyjnych w Europie (ze szczególnym uwzględnieniem granic Unii Europejskiej): Ewolucja instytucji granicy we współczesnej Europie: / za red. S. M. Grochalski. Opole, 2010.
25. “Kordon - tse zhyvyi orhanizm, zi svoimy problemamy ta osoblyvostiamy”, - Viktor Nazarenko: URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249607449>Kabinet Ministriv Ukrainy, (data zwrócenia: 21.04.19).

26. Anderson, J., ODowd, L. Borders, border regions and territoriality: contradictory meanings, changing significance. *Regional Studies*. 1999. No. 33(7). С. 593–604.
27. Berg, E., Houtum, H. van. *A Border is Not a Border. Writing and Reading Borders in Space.: Routing the Borders Between Territories, Discourses and Practices: / za red. H. Berg, H. van Houtum. London, Aldershot–Ashgate, 2003.*
28. Kawałko, B. Charakterystyka polsko-ukraińskiego regionu transgranicznego: Pogranicze polsko-ukraińskie. *Środowisko. Społeczeństwo. Gospodarka.: / za red. A. Miszczuk, B. Kawałko. Zamość, Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, 2005.*
29. Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o dobrym sąsiedztwie, przyjaznych stosunkach i współpracy / 1992.
30. Umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Ukrainy w sprawie przejść granicznych / 1992.
31. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Respubliki Polshcha pro mizhrehionalne spivrobotnytstvo / 1993.
32. Kovach, L. Ukrainko-polske transkordonne spivrobotnytstvo: tendentsii ta problemy rozvytku. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen*. 2007. No. 36. С. 229–239.
33. Pogranicze polsko-ukraińskie. *Środowisko. Społeczeństwo. Gospodarka.: / za red. A. Miszczuk, B. Kawałko. Zamość: Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Zamościu, 2005.*
34. Savytskyi, Yu. Suchasni ukraińsko-polski vidnosyny – tse «stratehichniy marazm» – eksperty: URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/28716447.html> Radio Svoboda, (data zvernennia: 23.12.19).
35. Protiazhnist kordoniv Ukrainy / 2018.
36. State Border of Ukraine: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/State_Border_of_Ukraine Wikipedia, (data zvernennia: 24.12.19).
37. Derzhavnyi kordon Ukrainy: URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Derzhavnyi_kordon_Ukrainy#CITEREFUkraineVikipediia, (data zvernennia: 24.12.19).
38. Hosudarstvennaia hranytsa Ukrainy: URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Hosudarstvennaia_hranytsa_Ukrainy Vykypediya, (data zvernennia: 24.12.19).
39. Granice Polski: URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Granice_Polski Wikipedia, (data zvernennia: 24.12.19).
40. Geography of Hungary: URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_Hungary Wikipedia, (data zvernennia: 24.12.19).
41. Granica polsko-ukraińska: rys historyczny: URL: <http://www.nieznanaukraina.pl/90/granica-rys-historyczny/NieznanaUkraina.pl>, (data zvernennia: 12.04.19).
42. Kashuba, O. Otsinka stanu transportnoi infrastruktury i merezhi mizhnarodnykh punktiv propusku Ukrainy v mezhakh Lvivskoi oblasti. *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*. 2014. С. 200–208.
43. Zakarpattia: URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Zakarpattia> Vikipediia, (data zvernennia: 12.04.19).
44. Kawałko, B. Wybrane problemy polsko-ukraińskiej współpracy transgranicznej. *Barometr Regionalny*. 2011. No. nr 2(24). С. 35–60.
45. Na kordonii z respublikoiu polshcha: URL: https://dpsu.gov.ua/ua/na-kordonii-z-respublikoyu-polshcha-2018/Derzhavna_prykordonna_sluzhba_Ukrainy, (data zvernennia: 14.05.19).
46. Protokół z XI posiedzenia Polsko-Ukraińskiej Międzyrządowej Rady Koordynacyjnej ds. Współpracy Międzyregionalnej / Jaremzcze: 2013.
47. Przejście graniczne Malhowice-Niżankowice: URL: https://pl.wikipedia.org/wiki/Przejście_graniczne_Malhowice-Niżankowice Wikipedia, (data zvernennia: 12.04.19).

48. Rozbudują drogę z Przemysła do granicy państwa w Malhovicach: URL: <https://www.portalprzemyski.pl/rozbuduja-droge-z-przemysla-do-granicy-panstwa-w-malhovicach/Portal Przemyski>, (data zvernennia: 12.04.19).

49. Budowa przejścia granicznego Malhowice - Niżankowice miała ruszyć jeszcze w 2018 r. Tak się jednak nie stało: URL: <https://www.portalprzemyski.pl/budowa-przejscia-granicznego-malhowice-nizankowice-miala-ruszyc-jeszcze-w-2018-r-tak-sie-jednak-nie-stalo/Portal Przemyski>, (data zvernennia: 12.04.19).

50. Potrzebni strażnicy do pracy na nowym przejściu granicznym z Ukrainą w Malhovicach koło Przemysła: URL: <https://nowiny24.pl/potrzebni-straznicy-do-pracy-na-nowym-przejsciu-granicznym-z-ukraina-w-malhovicach-kolo-przemysla/ar/12905498Nowiny24>, (data zvernennia: 12.04.19).

51. Adamczyk: Warto reaktywować linię 102 i przejście Malhowice – Niżankowice: URL: <https://www.rynek-kolejowy.pl/wiadomosci/adamczyk-warto-reaktywowac-linie-102-i-przejscie-malhowice--nizankowice-85863.html>(data zvernennia: 12.04.19).

52. Na polsko-ukraińskomu kordoni vpershe za 22 roky vidnovyly zaliznychny spoluchennia yevrokoliieiu: URL: https://zaxid.net/na_polskoukrajinskomu_kordoni_vpershe_za_22_roki_vidnovili_zaliznychny_spoluchennia_yevrokoliyeyu_n1413911ZAXID.NET, (data zvernennia: 12.04.19).

53. Do Polshchi – na drezyni: URL: <https://wz.lviv.ua/news/201826-do-polshchi-na-drezyni> Vysokyi Zamok, (data zvernennia: 12.04.19).

54. Europejskie Dni Dobrosąsiedztwa w weekend na granicy z Ukrainą: URL: <https://dzieje.pl/aktualnosci/europejskie-dni-dobrosasiedztwa-w-weekend-na-granicy-z-ukrainadzieje.pl>, (data zvernennia: 11.04.19).

55. Antoniuk, N., Papish, N. Współpraca transgraniczna jako czynnik transformacji międzynarodowych. Pogranicze. Polish Borderlands Studies. 2014. Vol. 2, No. 1. C. 61–73.

56. Surmacz, B. Współczesne stosunki polsko-ukraińskie: politologiczna analiza traktatu o dobrym sąsiedztwie.: Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2002. 266c.

***Hryniuk Iryna* The role of the border in Polish-Ukrainian relations.**

The article deals with the basic approaches to delineation of the border and border regions based on the analysis of scientific works of leading foreign scientists. Borderlands Studies actively began to develop in the second half of the XX century. an attention of researchers in this area focused on the borders on the European continent that arose after the Second World War. Mainly was analyzed the theories and concepts of the functioning and role of borders in relations between neighbouring countries, classification of borders based on the types of countries and border regions, and border functions. The main attention focused on the Ukrainian-Polish border. Mainly, the length of the Ukrainian border with the neighbouring countries was analysed and the deviation of this length was found. The main legislative acts regulating the functioning of the Polish-Ukrainian border are described, as well as the main stages of regulation of the Ukrainian-Polish cross-border cooperation. The analysis of the problem of border checkpoint at the Polish-Ukrainian border, as well as the prospects of development and cooperation in this direction.

Keywords: border, Polish-Ukrainian border, border checkpoint, border region, cross-border region.